

Kommunereform Rogaland - tilråding

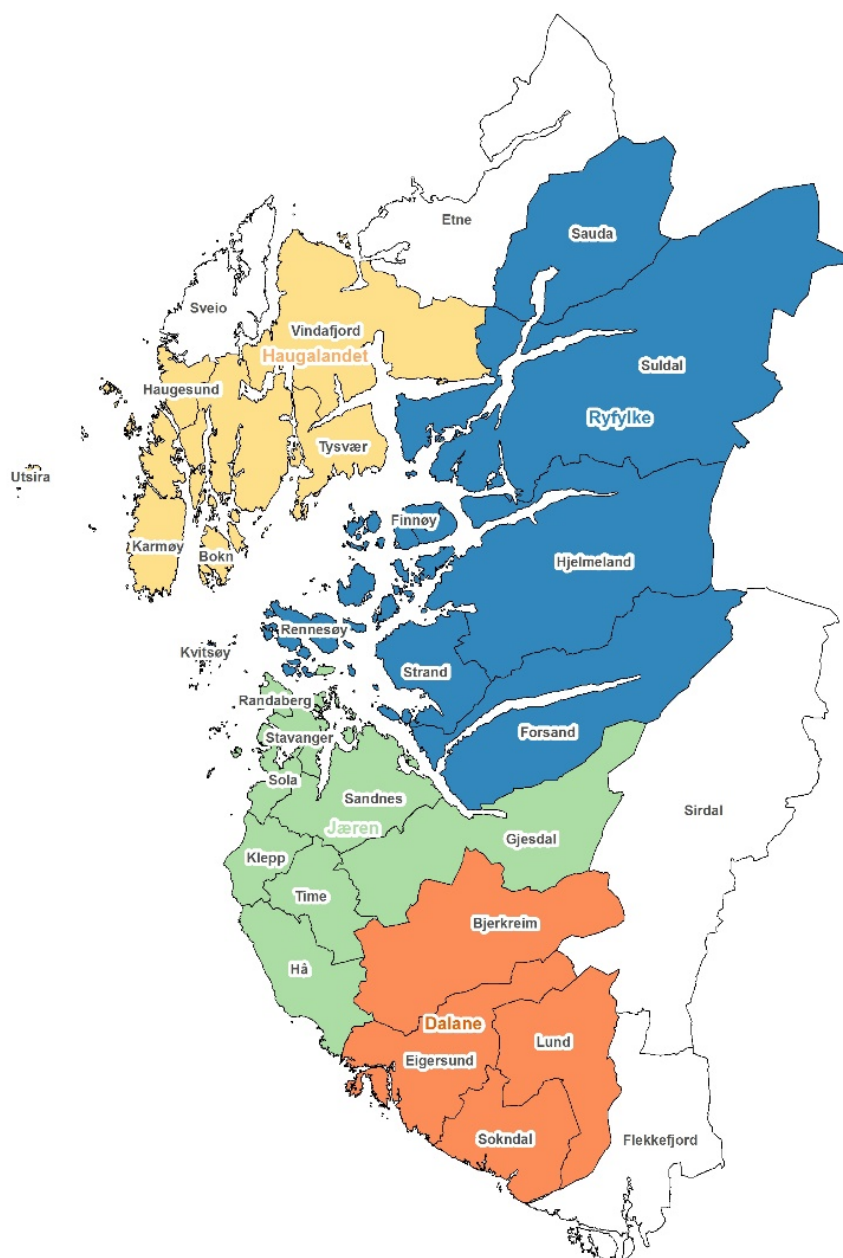
27. september 2016

Vedlegg 2 – Utfordringsbilette regionsvis

1. Rogaland fylke - innleiing

Inndeling av fylket:

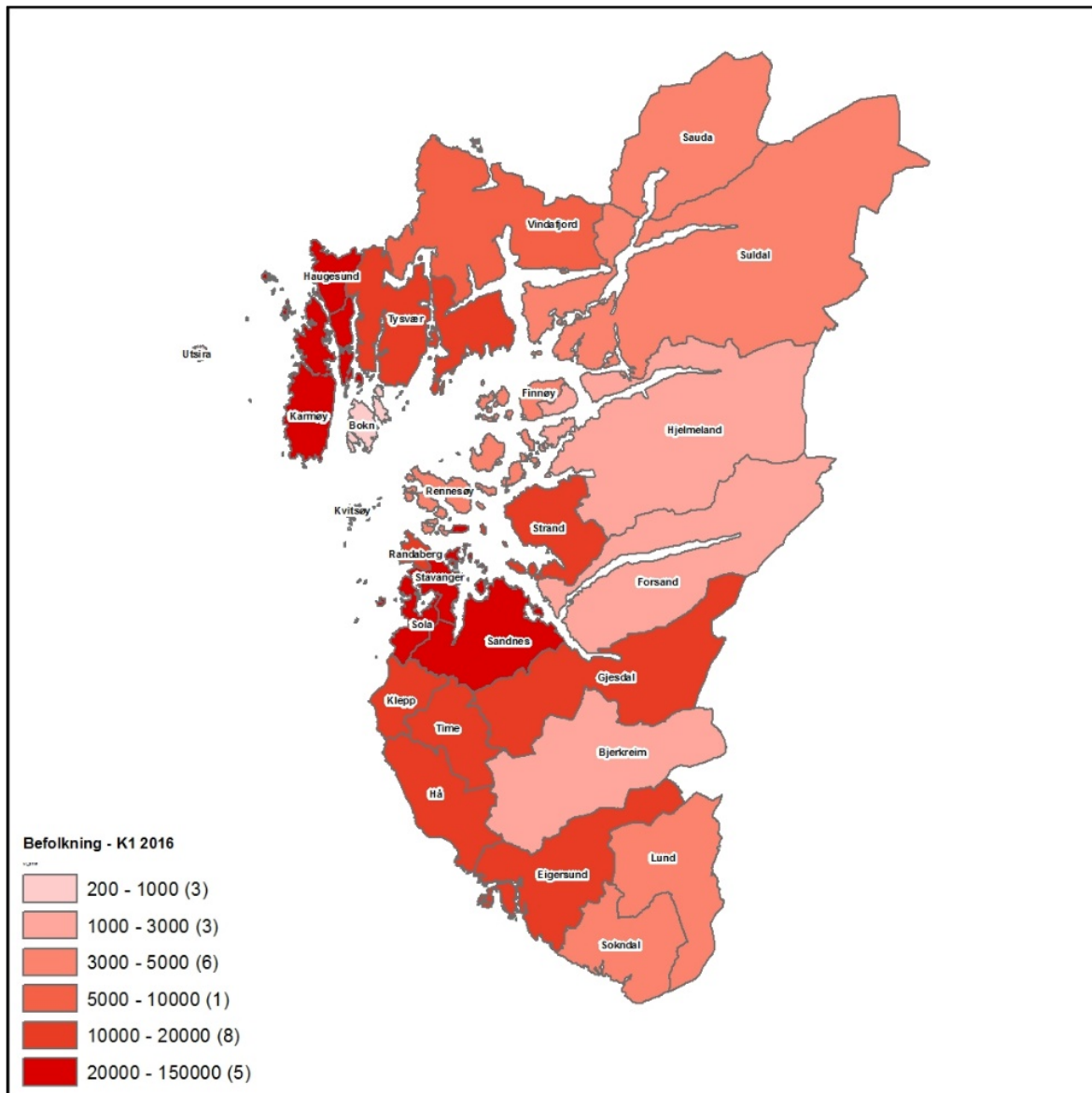
Vi har i vår omtale av kommunane valt å dele fylket i inn i fire regionar, slik fylket blir presentert i ulike samanhengar. Kvitsøy, Rennesøy og Finnøy blir då vist som ein del av Ryfylke, sjølv om dei etter endring i infrastruktur har størst tilknytning til Nord-Jæren.

Innhold

1. Rogaland fylke - innleiing.....	1
Inndeling av fylket:	1
Rogaland demografi	3
2. Regionvis omtale.....	5
A) Dalane	5
Demografi:	5
Aktuelt grensespørsmål	6
Kommunen som tenesteutøvar	6
Interkommunalt samarbeid.....	7
Økonomisk status	8
B) Jæren.....	10
Demografi:	10
Aktuelt grensespørsmål	11
Kommunen som tenesteutøvar	11
Interkommunalt samarbeid.....	12
Økonomisk status	14
C) Ryfylke	17
Demografi:	17
Aktuelle grensespørsmål	18
Kommunen som tenesteutøvar	19
Interkommunalt samarbeid.....	20
Økonomisk status	21
D) Haugalandet	23
Demografi:	23
Aktuelt grensespørsmål	24
Kommunen som tenesteutøvar	24
Interkommunalt samarbeid.....	25
Økonomisk status	26

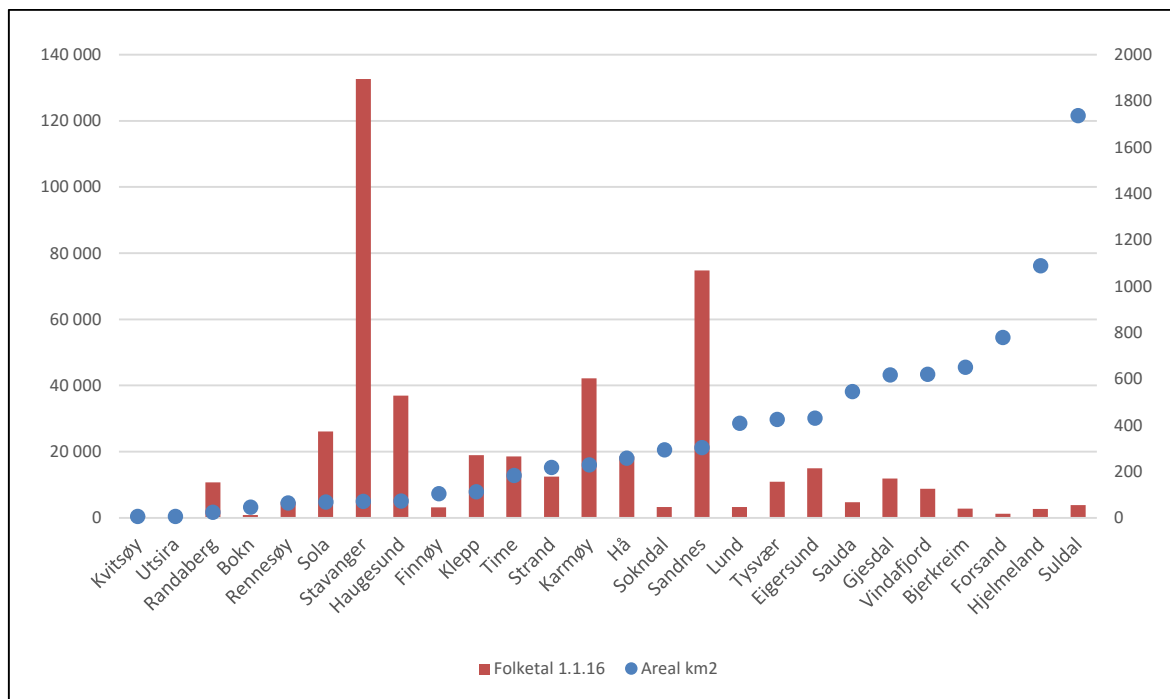
Rogaland demografi

Folketal i kommunane i Rogaland, januar 2016

Rogaland har 26 kommunar, med til saman 470 000 innbyggjarar 1. januar 2016. 12 kommunar har under 5000 innbyggjarar, 9 kommunar mellom 5 og 20 000, og 5 kommunar har meir enn 20 000 innbyggjarar. 13 kommunar har under 10 000 og 13 har over 10 000 – sjå elles kartframstilling. Vi har Noregs minste kommune i folketal (Utsira) og i areal (Kvitsøy), og Randaberg som minste landkommune i areal.

Av figurane kan vi sjå at dei kommunane som er størst i areal oftast har lågt folketal. Av dei sju kommunane som er over 500 km² er det berre Gjesdal som har over 10 000 innbyggjarar – sjå elles figur. Det er ei utfordring at kommunar med lågt folketal ofte er dei som har lengst avstandar, når vi ser bort frå Utsira, Kvitsøy og Bokn.

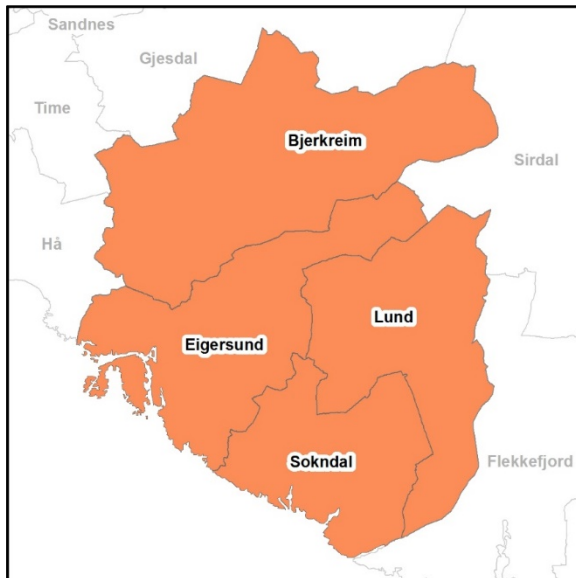
Folketal og areal i kommunane i Rogaland, januar 2016

Vi vil her gi ein omtale av alle kommunane i fylket, eit slags utfordringsbilete med utgangspunkt i kjende data og eigen kunnskap. Dette som grunnlag for vår tilråding, der vi også vil gi ein meir konkret omtale av enkeltkommunar opp mot mål og kriterium for kommunereforma. Vi gir har også oversikt over dei mest aktuelle grenseendingane

2. Regionvis omtale

Vi har her henta informasjon frå ulikt hald, men særleg frå kommunale nettsider, SSB/KOSTRA og nettstaden [nykommune](#).

A) Dalane

Demografi:

(Folketal 1.1.16. Endringar i % 5 og 10 siste år. Prognose alt. MMMM. Alderssammansetjing i % 1.1.16)

K.nr	Kommune	Folketal	Endring		Prognose		
			siste 5 år	siste 10 år	2040	0-15år	80+ år
1101	Eigersund	14 942	4,2	11,4	25,1	20,5	4,1
1111	Sokndal	3 313	1,5	0,4	8,8	20,9	6,1
1112	Lund	3 243	1,8	4,7	14,6	21,4	4,4
1114	Bjerkreim	2 825	6,6	14,1	28,9	23,8	4,1
	Dalane	24 323	3,7	9,1	21,9	21,1	4,4
	Rogaland	470 175	7,8	18,3	25,9	21,4	3,5
	Landet	5 213 985	6,0	12,4	21,4	19,1	4,2

Utanom Eigersund har kommunane under 5000 innbyggjarar. Regionen samla har svakare folketalutvikling enn fylket og landet. Eigersund og Bjerkreim er meir på landsnivå, medan Lund og særleg Sokndal har svak utvikling i folketalet i perioden. Held trenden fram, vil Sokndal ha 6,3 og Lund 6,7 innbyggjarar i aldersgruppa 20-66 år i høve til innbyggjarar 80 og eldre i 2040, mot 9,0 for fylket og 7,8 for landet. Sokndal har i dag ein stor del eldre, medan Bjerkreim har større del barn.

Det bur nesten 13 000 arbeidstakarar i Dalane og under 10 % av desse pendlar ut av regionen. Både Lund, Sokndal og Bjerkreim har mest utpendling til Eigersund, og har samstundes størst pendling inn frå Eigersund.

Aktuelt grensespørsmål

Åna-Sira

Åna-Sira er ei lita bygd heilt sør i Sokndal som er delt både av fylkesgrense og kommunegrense mot Flekkefjord. Det er ikkje lenger skule i bygda, og det avtale om skuleplassar i Flekkefjord. Det er logisk å ta opp spørsmålet om grenseendring i Åna-Sira saman med kommunestruktur, særleg om nytt kommunesenter blir Eigersund.

Kommunen som tenesteutøvar

Dalane står føre store utfordringar som følgje av demografisk utvikling, der særleg Sokndal og Lund vil få stor auke i tal eldre. Bjerkeim har ein større del yngre, og demografisk sett kan vi seie at kommunane utfyller kvarandre.

Barnehage og skule

Kommunane i Dalane har felles PP-teneste med Eigersund som arbeidsgivar.

Kompetansesituasjonen i barnehagen er utfordrande, og både Sokndal og Lund har om lag ein tredel av stillingane på dispensasjon. Lærartettleiken er noko høgare enn snittet for fylket og landet i Bjerkeim, Lund og Sokndal, men både Bjerkeim og Sokndal har samstundes vesentleg større del av lærarårsverka dekte av tilsette utan godkjend utdanning enn gjennomsnittleg for fylket og landet.

Alle kommunane har mange elevar på svakaste meistringsnivå på 5. trinn, og elevane i Dalane ligg litt under snittet når det gjeld grunnskulepoeng. Elevane frå Bjerkeim og Lund er likevel mellom dei som har best gjennomføring i vidaregåande opplæring i Rogaland. Elevane herifrå ligg på 2. og 3. plass i fylket med vesentleg betre gjennomføring enn snitt for fylket og landet gjennom heile perioden etter tusenårsskiftet. Elevane frå Eigersund har også litt betre gjennomføring enn snittet i heile perioden.

Elles gjer kommunestorleiken i seg sjølv det krevjande å ha tilstrekkeleg kompetanse og kapasitet på kommunalt nivå til ei kvar tid i Bjerkeim, Lund og Sokndal. Desse kommunane er så små at dei blir særleg sårbare når det gjeld dette.

Helse og omsorg

Dalaneregionen samarbeider om gjeldsrådgivning, legevakt og barnevern. Eigersund, Lund og Bjerkeim samarbeider om legevakta lokalisert i Eigersund. Lund, Eigersund og Sokndal samarbeider om barnevern. Det er eit interkommunalt samarbeid på gjeldsrådgiving i Dalane (Eigersund er vertskommune). Bjerkeim har eige barnevern, ei teneste som blir svært sårbar på grunn av få tilsette. Fylkesmannen har rådd kommunen til å bli ein del av samarbeidet i Dalane.

Alle kommunane i Dalane har utfordringar når det gjeld kompetanse og rekruttering innan sosialteneste, barnevern, helse og omsorg. Ei utfordring som går igjen er å få folkehelse på dagsorden i overordna planarbeid, og elles det å sikre kompetanse og gode fagmiljø. Dette heng oftast saman med økonomi, men det er også påverka av leiinga i kommunen si organisering og struktur. Det er gjennomgåande at interkommunalt samarbeid «tvingar seg fram», heller enn at dette er eit ønskje og etablert gjennom langsiktige planar. Sokndal, Lund og Bjerkeim er så små at det er svært krevjande å etablere og oppretthalde gode fagmiljø på sikt, uavhengig av økonomiske føresetnader.

Interkommunalt samarbeid

Det er som sagt eit mønster at kommunane i Dalane samarbeider på mange fagfelt, men med variasjon i kva kommunar som deltek. Lund er ikkje med når det gjeld renovasjon, og er delt for legevakt. Vi søkte og fann fram til 18 interkommunale organ der Eigersund var medeigar. Av desse var Lund og Sokndal medeigar i 15, og Bjerkreim i 14. Her er ei oppstilling av dei viktigaste områda der det er samarbeid:

- Regionråd: Regionråd Dalane der alle fire er med
- Energi: Dalane Energi IKS der alle er med
- VAR Renovasjon: Dalane interkommunalt miljøverk IKS(DIM) Eigersund, Bjerkreim og Sokndal. Lund er med i IRS saman med Flekkefjord, Sirdal og Kvinesdal i Vest-Agder.
- Brann: Eigersund og Bjerkreim samarbeider om brannvesen. Dei andre har eige brannvesen.
- Legevakt: Eigersund, Bjerkreim og Sokndal har felles legevakt. Lund er delt, Heskestadområdet soknar til Eigersund og Hå legevakttelefon, Moi og Hovsherad til Flekkefjord legevakt
- Barnevern: Dalane Barnevern: Eigersund, Lund, Sokndal. Bjerkreim har eigen teneste
- Øyeblikkeleg hjelp døgnplass ØHD: Eigersund og Sokndal har samarbeid. Lund samarbeider med Flekkefjord og tre andre kommunar i Vest-Agder.
- PPT: Felles PP-teneste for alle kommunane
- Helse, sosial elles: Etablert interkommunalt bufellesskap der alle fire er med.
- Arbeidsmarknadsbedrift: Uninor AS (Dalane Produkter) alle fire.
- Skatt, arbeidsgjevarkontroll: Samarbeidsavtale med Stavanger for alle kommunane
- Kultur, miljø m.m.: Dalane friluftsråd, alle fire. Dalane Folkemuseum likeeins.

Samfunnsutviklar

Kommunane i Dalane har eit variert næringsliv, og det er stor intern pendling. Eigersund kommune har verksindustrien og fiskeriverksemd, Lund har NorDan, Sokndal har gruveverksemda Titania, og Bjerkreim er ein nasjonalt viktig landbrukskommune. Reiselivsnæringa er viktig i regionen, og har eit potensial for vidare utvikling. Regionen står føre stor satsing innan vindkraft. Dalane står føre store investeringar i infrastruktur, eksempelvis når det gjeld E39 og jernbanen. Kommunane er relativt gode på planarbeid, men dei minste kommunane har gjennomgåande for liten kapasitet og for låg og varierende kompetanse på feltet. Små fagmiljø gjer at planarbeidet i for stor grad blir personavhengig. Sokndal og Eigersund har i dag samarbeid om byggsaksbehandling.

Utfordringar knytt til endringar i klima har vi særleg fått merka i Dalane, sist ved storflaumen i desember 2015. Det er stor kvalitetsforskjell på arbeidet med samfunnstryggleik og beredskap mellom Eigersund kommune og dei tre andre kommunane i Dalane. Forskjellen er større enn det som kan forklarast ut frå innbyggartal. Eigersund er blant dei beste beredskapskommunane i Rogaland, medan Lund, Sokndal og Bjerkreim har store utfordringar på dette området. Det synest at arbeidet i for stor grad basert på innsats frå enkeltpersonar. Vår vurdering er at det er for lite samarbeid om samfunnstryggleik og beredskap, og at dette samla sett er kritisk for regionen.

Vår vurdering er at det ville vere klare fordelar å ha eit samla kompetansemiljø i Dalane innan samfunnsplanlegging, ikkje minst sett i høve til dei felles utfordringar som er i regionen. Alternativet til ny kommunestruktur må då bli eit meir formalisert samarbeid.

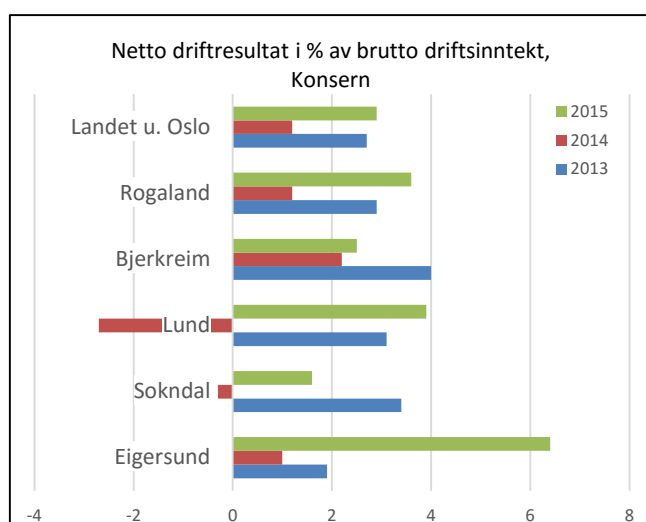
Økonomisk status

Finansiering 2015

K.nr	Kommune	Skattenivå (% av landet)	Rammeoverføring (% av inntekt)	Kostnads- nøkkel	Korrigert fri inntekt (KFI)	KFI m. eiend/kraft	Sårbarhets- indeks
1101	Eigersund	102,1	28,7	1,0066	98	98	17,3
1111	Sokndal	88,5	40,0	1,1303	97	98	32,9
1112	Lund	79,5	44,5	1,1231	98	94	74,6
1114	Bjerkreim	87,9	45,1	1,1307	100	101	20,4
	Rogaland	114,5	27,6	0,9766	102	102	18,8
	Landet	100,0	33,3	1,0000	100	100	

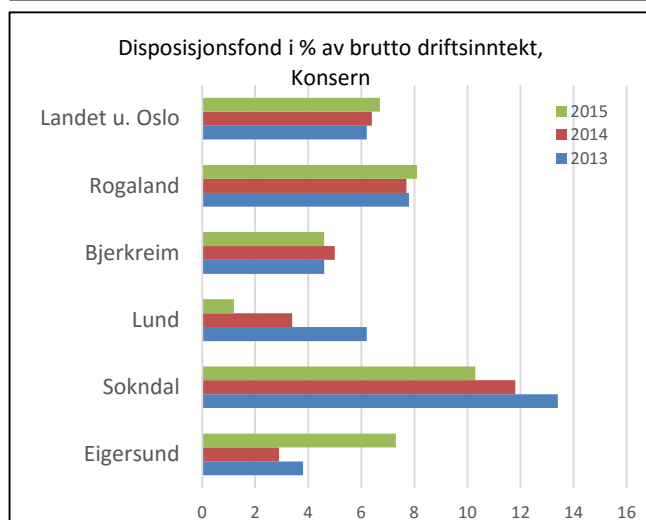
Eigersund hadde i 2015 eit nivå for skatt pr. innbyggjar over landet, medan dei andre ligg under 90 %, og er av dei kommunane i fylket som er mest avhengige av rammeoverføringa. Korrigerte frie inntekter ligg på eller litt under landet. Alle kommunane skriv nå ut eigedomsskatt. Lund er sterkt avhengig av bedrifta NorDan AS og har høgast score på «sårbarhetsindeksen» av alle kommunane i landet.

Økonomiske nøkkeltal

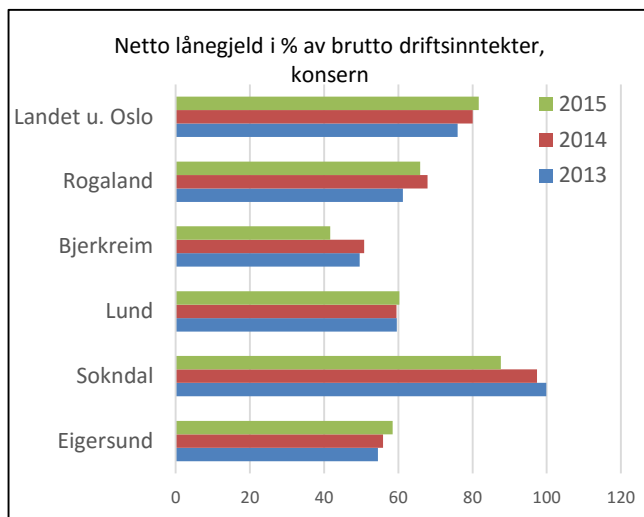
Handlefridom

Berre Eigersund hadde betre resultat enn landet i 2015. Lund og Sokndal hadde negative resultat i 2014. Alle har generelt stram økonomi.

Disposisjonsfond

Eigersund og Sokndal har større reserve i disposisjonsfondet enn landet, men for Sokndal skriv det vesentlege seg frå eit bufferfond i samband med finansinvesteringar. Kommunen selde aksjane i Lyse Kraft i 1999 og fondet skal jamna ut svingingar i utbytte/tap på desse investeringane. Lund har tappa fondet vesentleg.

Netto lånegjeld

Bortsett frå Sokndal har kommunane lågare gjeldsnivå enn fylket og landet. I Sokndal er gjeldsnivået på veg ned etter sterk opplåning til skuleutbygging for nokre år sidan.

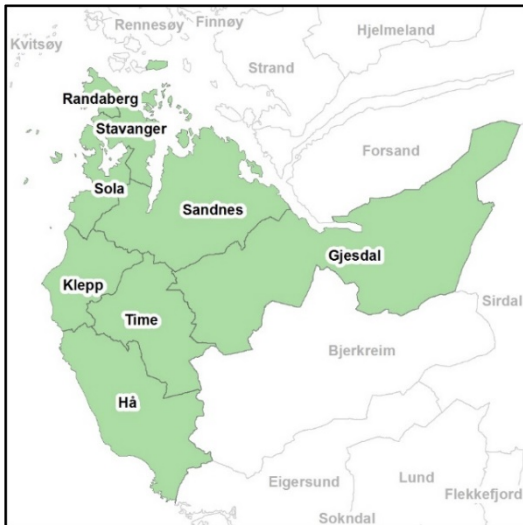
Utslag endringar i inntektssystemet

Alle kommunane vil tapa kvar om lag 2 mill. årleg grunna gradering av basistilskot. Sokndal har fått redusert distriktstilskotet frå om lag 5 mill. kr i 2014 til 1 mill. i 2016 og 0 i åra etterpå. Lund mista småkommunetilskotet på om lag 5,5 mill. i 2015, men får distriktstilskot på 2 mill. i 2016 og 2,8 mill. seinare. Omlegginga av småkommune/distriktstilskotet gir også utslag for Bjerkreim som får tilskotet halvert neste år, frå om lag 5,5 til 2,7 mill. kr. Lund taper i tillegg kompensasjonen for 2011-omlegginga på 2,4 mill. kr. Men den nye kostnadsnøkkelen gjer at Eigersund og Sokndal (bortsett frå tidlegare tap av distriktstilskot) ikkje taper særleg, medan Lund og særleg Bjerkreim taper samla sett. Særleg for dei to siste kommunane vil desse utslaga gi merkbar stramare økonomi.

Oppsummering økonomi

Økonomisk sett vil vi hevde at kommunane i Dalane har større utfordringar enn fylket elles, og alle får negative utslag når det gjeld det nye inntektssystemet m.a. fordi det er relativt kort avstand til Eigersund. Både Lund, Sokndal og Bjerkreim fell difor inn under det som er omtalt som «frivillig liten». For Lund sin del er det avstanden til Flekkefjord som her er avgjerande. Det er berre Lund som har att særleg meir potensiale i egedomsskatten.

B) Jæren

Jæren blir i denne samanheng 8 kommunar, frå Hå i sør til Randaberg i nord. 2/3 av folket i fylket bur i denne regionen. Alle kommunane har over 10 000 innbyggjarar. Det har vore sterkare vekst i folketalet enn fylket og landet, men Stavanger har markert svakare vekst enn randkommunane, og dei siste åra også svakare vekst enn landet. Dette illustrerer også noko av dei plan- og utbyggingsmessige utfordringane i regionen. Jæren er det mest integrerte arbeids- og bustadområdet i fylket, med særlege utfordringar når det gjeld arealdisponering og transportløyisingar.

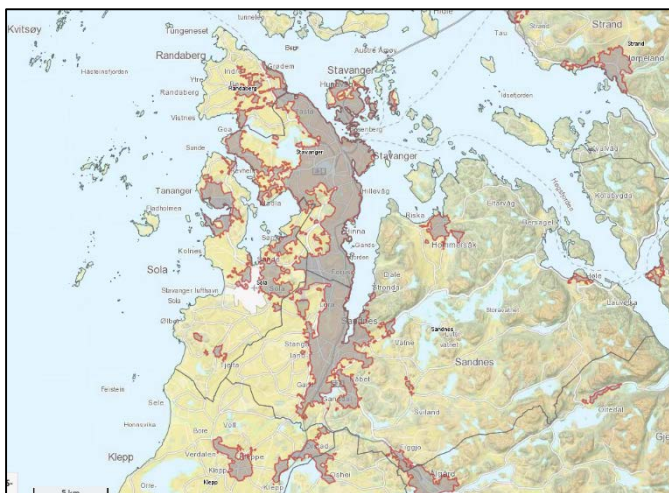
Desse kommunane har hatt eit relativt omfattande samarbeid frå starten av reformarbeidet, som etter kvart resulterte i ulike variantar av nabopratar og intensjonsavtalar. Det blei frå tidleg i 2015 etablert i eiga nettside, MinNyeKommune.no, for desse åtte kommunane, og det er laga ei felles utgreiing som blei presentert i juni 2015. [Fellesutgreiinga](#) gir eit godt bilete av utfordringane i regionen, med vurderingar av ulike modellar sett i høve til mål og kriterium for reformarbeidet.

Demografi:

(Folketal 1.1.16. Endringar i % 5 og 10 siste år. Prognose alt. MMMM. Alderssamansetjing i % 1.1.16)

K.nr	Kommune	Folketal	Endring siste 5 år	Endring siste 10 år	Prognose 2040	Del 0-15år	Del 80+ år
1119	Hå	18 591	10,5	24,9	40,0	23,9	3,2
1120	Klepp	18 970	9,0	27,9	47,2	23,5	2,5
1121	Time	18 572	12,9	25,4	39,8	23,0	3,0
1102	Sandnes	74 820	12,9	26,9	39,3	22,4	2,9
1122	Gjesdal	11 853	12,8	25,7	42,4	24,4	2,0
1103	Stavanger	132 644	5,3	15,2	12,5	19,7	3,5
1124	Sola	26 096	11,8	29,6	42,7	22,6	2,7
1127	Randaberg	10 737	6,7	15,4	20,9	22,5	2,7
	Jæren	312 283	8,9	21,3	28,2	21,5	3,1
	Rogaland	470 175	7,8	18,3	25,9	21,4	3,5
	Landet	5 213 985	6,0	12,4	21,4	19,1	4,2

Som fylket samla er det fleire unge og færre eldre enn landet, men også her skil Stavanger seg noko ut. Siste framskriving gir gunstigare forhold mellom aldersgruppa 20-66 og 80+ enn landet for alle utanom Randaberg som ligg på lands-snittet (7,8). Det er korte avstandar og gode kommunikasjonar, noko som legg til rette for stor grad av pendling mellom kommunane.

Tettstadsområde 2016 slik det er definert av SSB

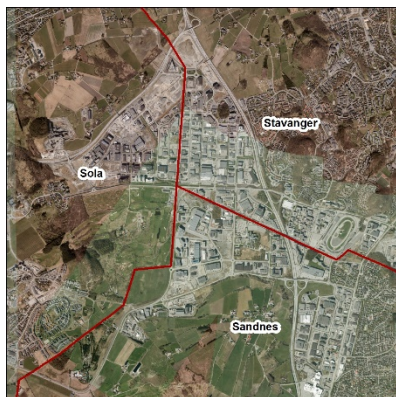
Jæren er det mest integrerte arbeids- og bustadområdet i fylket, med Sola og Stavanger som peikar seg ut med stor netto pendling inn. I Sola kommune pendlar over 19 000 av dei om lag 25 000 sysselsette i kommunen inn frå andre kommunar, samstundes pendlar over 8 000 ut av kommunen. I Sandnes pendlar over 21 000 ut av kommunen, om lag 12 000 av dei til Stavanger. Samstundes pendlar over 18 000 inn i Sandnes, om lag 7 500 av desse frå Stavanger. Gjesdal har størst relativ utpendling, klart mest til Sandnes.

I følgje definisjonen til SSB (2014) er det eit samanhengande tettstadsområde frå sør i Sandnes og nord til Randaberg.

Aktuelt grensespørsmål

Forus

Fylkesmannen har fått eige brev frå næringsbedrifter på Forus der det blir bede om grensejustering.

Forus-området er eit nasjonalt viktig næringsområde, med om lag 45 000 arbeidsplassar. Det har vore relativt store utfordringar knytt til samla planlegging av dette området, og kommunegrensene har komplisert forvaltinga av området. Det har t.d. vore krevjande å få ein felles politikk for lokaliseringstyring av verksemdar, eksempelvis når det gjeld handel. Resultatet har blitt transportutfordringar, særleg som følgje av stor auke i biltrafikk.

Kommunen som tenesteutøvar

Barnehage og skule

Gjesdal, Hå, Klepp og Time starta i 2013 eit eige prosjekt, *Jærskulen*, for å styrkje arbeidet med skuleutvikling. Prosjektet er forankra i Jærrådet. Kommunane i regionen har alle eigen PP-teneste, bortsett frå Randaberg som har felles med Rennesøy og Kvitsøy.

Kompetanse i barnehagane er også her ei utfordring, og kommunane har mange pedagogielarar på dispensasjon. Hå har framleis meir enn ein tredel av stillingane på dispensasjon.

Når det gjeld læringsresultat, har alle kommunane unntatt Stavanger, mange elevar på svakaste mestringsnivå på 5. trinn. Gjennomføringa i vidaregåande skole varierer. Dei fleste

kommunane ligg om lag på snittet, medan Klepp, Time og Hå utmerker seg med jamt dårlegare gjennomføring enn snittet for fylket og landet over tid.

Elevundersøkinga viser at skulemiljøet varierer ein del mellom skulane. Gjesdal, Hå og Klepp har skular med vedvarande høge mobbetal som krev særleg oppfølging frå kommunen med støtte frå Fylkesmannen.

Kommunane i regionen er godt dekte med lærarar med godkjent utdanning. Unnataket er Hå som har hatt mest 10% utan godkjend utdanning gjennom fleire år.

Etter vår vurdering er både kompetanse og kapasitet på kommunalt nivå forsvarleg i alle kommunane i denne regionen.

Helse og omsorg

På Jæren samarbeider Sandnes, Gjesdal og Time om legevakt og kommunalt ØHD-tilbod. Klepp og Time har felles legevakt på dagtid. Klepp, Time, Sandnes, Gjesdal og Hå samarbeider om felles barnevernsvakt. På Nord-Jæren samarbeider Randaberg, Stavanger og Sola om legevakt og psykososialt kriseteam. Desse hadde tidlegare samarbeid om ØHD-plassar, Randaberg har avslutta samarbeidet og Sola er i ferd med å avslutte. Sola og Randaberg opprettar plassar i eigen kommune.

Også på Jæren har kommunar utfordringar knytt til tenestene innan helse- sosial- og barnevernsfeltet. Bakgrunnen for utfordringane er mangslungne, og kan vanskeleg knytast til kommunestorleik åleine. Utfordringane kan i mange høve knytast opp mot økonomi. Også for større kommunar tvingar det seg difor fram behov for interkommunalt samarbeid.

Interkommunalt samarbeid

”Jæren er et arnested for samarbeid over kommunegrensene” -Arne Rettedal

Ein har ikkje eit generelt samarbeidsorgan, berre Jærrådet: Opphavleg Hå, Time, Klepp og Gjesdal og med Sandnes frå 2014. Det er ikkje tilsvarende organ for Nord-Jæren.

Mønsteret er ein konsentrasjon av samarbeid mellom kommunane på Nord-Jæren og kommunane på Sør-Jæren(Hå, Time, Klepp), og der Sandnes og Gjesdal veksler litt. Vidare er det ein del samarbeid som også femner Kvitsøy, Rennesøy og Finnøy, dels også Strand (IVAR).

Alle er med i IVAR IKS og energiselskapet Lyse AS. IVAR står for vassforsyning for alle eigarkommunar og avløpstenester, vidare renovasjon for dei fleste. Alle utanom Hå er med i Rogaland brann og redning. Hå har eige brannvesen. Alle utanom Hå er med i Greater Stavanger (AS). Alle utanom Hå er aksjonærar i Allservice AS som driv attføringsarbeid mv. (Strand er også med). Alle er med i Jæren friluftsråd. Alle samarbeider om skjenkekontroll og miljøretta helsevern og er med i Interkommunalt utval for akutt forureining (IUA).Stiftinga Jærmuseet, alle utanom Stavanger. Elles har vi registrert følgjande samarbeid:

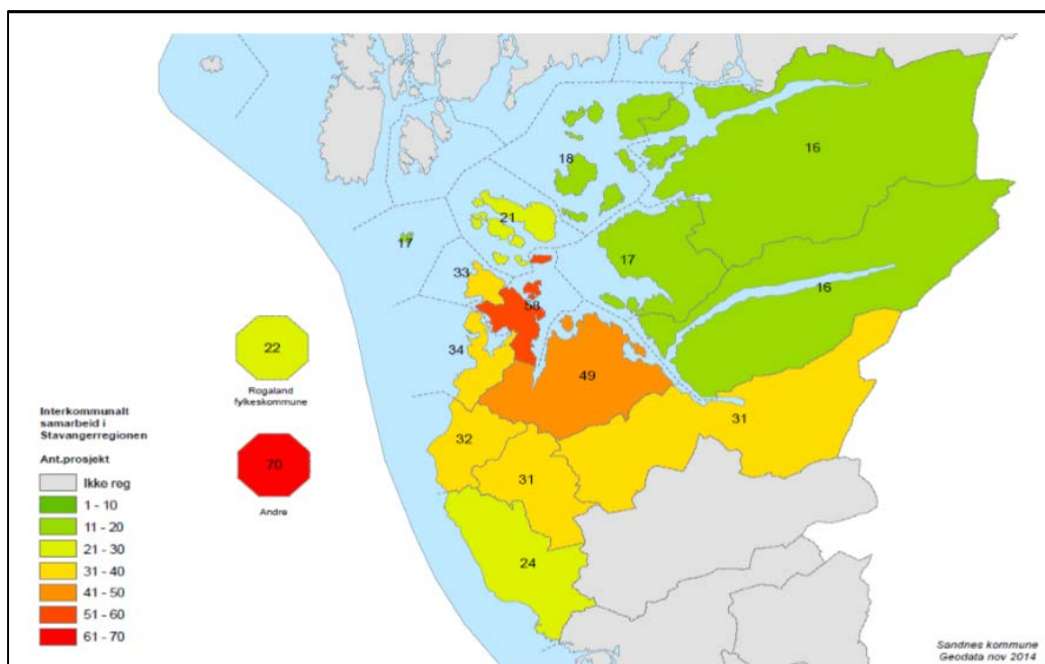
Samarbeid i sør:

- Legevakt: Felles legevakt Klepp og Time, samarbeid med Sandnes og Gjesdal.
- Frisklivssentralen i Time samarbeider tett med Frisklivssentralane i Gjesdal, Klepp og Hå.
- Barnevernvakta i Sandnes, Time, Klepp, Gjesdal og Hå, Sandnes politistasjon.
- ØHD: Samarbeid mellom Gjesdal, Klepp, Time og Sandnes om 12 plasser.
- Time og Klepp kommunar har i samarbeid etablert psykososialt kriseteam.
- Klepp, Time, Hå og Gjesdal samarbeider om Jæren ACT-team (rus og psyk. helse)
- Klepp og Time samarbeider om flyktningarbeid, barnefattigdom, universell utforming og folkehelse.
- Samarbeid om tiltaksarbeid mellom Sandnes og Gjesdal.
- Jæren kemnerkontor er skatteoppkrevjar i kommunane Hå, Klepp, Time og Gjesdal, og utfører arbeidsgjevarkontroll.
- Jærskulen er eit samarbeidsprosjekt mellom Hå, Gjesdal, Klepp og Time.

Samarbeid i nord:

Truleg er det kommunane på Nord-Jæren som har det mest omfattande samarbeidet i fylket.

- Renovasjonen IKS driv renovasjon for Stavanger, Sola, Randaberg og Sandnes.
- Forus Næringspark AS: Stavanger, Sola, Sandnes.
- Stavangerregionen Havn IKS: Stavanger, Sola, Randaberg og Rennesøy. Driftsselskap og eideomsselskap organisert som AS.
- Nord-Jæren Bompengeselskap: Stavanger, Sola, Randaberg, Sandnes og Klepp.
- Felles legevakt Stavanger, Sola og Randaberg. Samarbeid om kriseteam.
- Barnevernvaktsamarbeid Stavanger, Sola, Randaberg.
- Felles barnevernteneste Randaberg, Rennesøy og Finnøy.
- ØHD-samarbeid Stavanger, Sola og Randaberg.
- Idrettshallar: To IKS som driv tre idrettshallar for Stavanger, Sandnes, Randaberg og Sola.
- Opera Rogaland IKS: Stavanger og Sandnes. SF Kino AS same kommunar.
- Skatteinnkreving: Vertskommunesamarbeid Stavanger, Randaberg, Kvitsøy, Rennesøy, Finnøy, Forsand.
- Arbeidsgjevarkontroll: Dei same minus Randaberg, men pluss Hjelmeland.
- Det har også vore eit utstrekt samarbeid på prosjektbasis innan administrative løysingar, IT osv. mellom kommunane på Nord-Jæren.
- Sola og Randaberg samarbeider om Ranso AS som driv attføringsarbeid.
- IKDP Forus interkommunal kommunedelplan for Forus Stavanger, Sandnes, Sola

Figuren er henta frå rapporten *Ny kommunstruktur for 8 kommunar*

Denne figuren viser at omfanget av interkommunalt samarbeid er størst i det mest sentrale byområdet, der Stavanger toppar med 58 ulike samarbeid.

Økonomisk status

Finansiering 2015

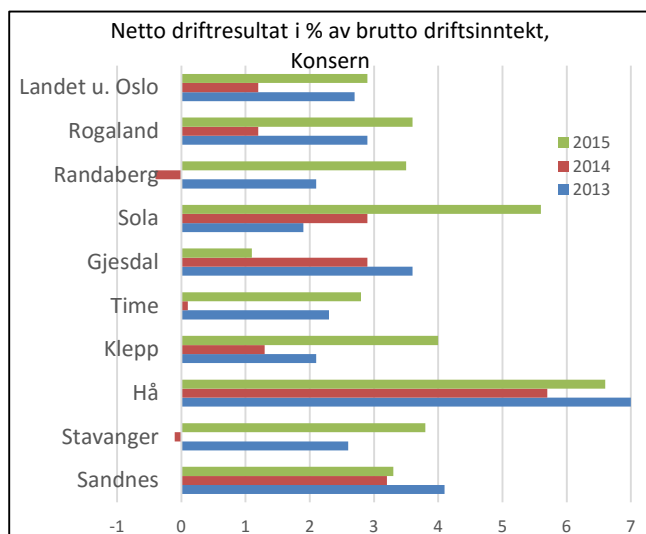
K.nr	Kommune	Skattenivå (% av landet)	Rammeoverføring (% av inntekt)	Kostnads- nøkkel	Korrigert fri inntekt (KFI)	KFI m. eiend/kraft	Sårbarhet s-indeks
1119	Hå	89,2	33,6	0,9912	97	93	11,2
1120	Klepp	100,2	32,4	0,9745	99	95	12,3
1121	Time	101,9	31,7	0,9686	100	96	8,1
1102	Sandnes	111,6	28,5	0,9549	102	98	3,6
1122	Gjesdal	95,6	33,3	0,9917	98	97	11,0
1103	Stavanger	141,1	18,3	0,9262	108	106	6,3
1124	Sola	141,5	20,7	0,9488	108	104	7,9
1127	Randaberg	123,3	24,2	0,9670	105	103	5,5
	Rogaland	114,5	27,6	0,9766	102	102	18,8
	Landet	100,0	33,3	1,0000	100	100	

Hå og Gjesdal ligg under skattenivået for landet, dei andre ligg til dels høgt over, særleg Stavanger og Sola. Alle har indeksnivå etter kostnadsnøkkel under snittet. Skattenivået bidreg også til eit høgt nivå for korrigerte frie inntekter for ein del av kommunane. Stavanger, Gjesdal og Randaberg skriv ut eigedomsskatt, dei andre kommunane har her ei inntektsreserve.

Isolert sett har alle kommunane ein relativt gunstig score på «sårbarhetsindeksen». Dette har truleg i stor grad samanheng med høg grad av pendling mellom desse kommunane (pendlingsgrad inngår som eit sentralt element i indeksen). Men oljesektoren står sterkt i regionen og gunstige pendlingsvilkår hjelper her lite. Anna datagrunnlag kan tyde på at det er

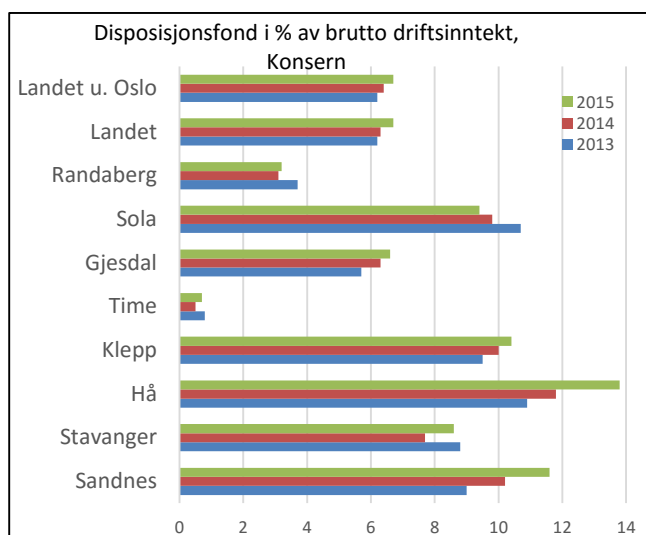
Sola, Stavanger og Sandnes som har størst del oljesysselsetjing og at dei andre kommunane ikkje er fullt så utsette.

Økonomiske nøkkeltal

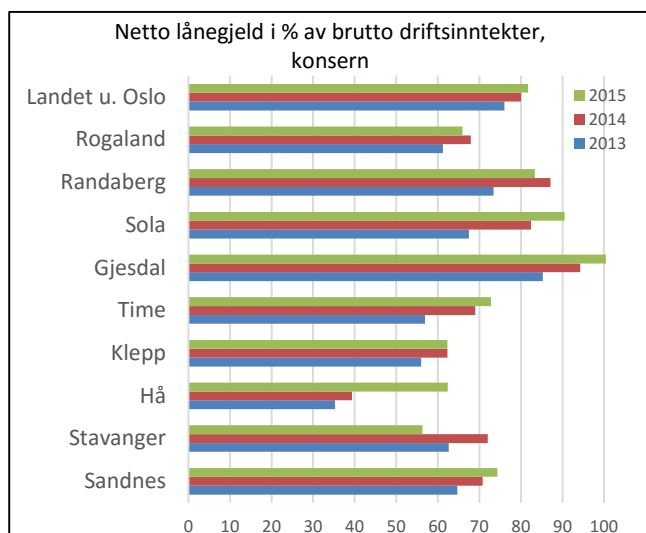
Netto driftsresultat

6 av dei 8 kommunane hadde betre resultat enn landet utan Oslo i 2015. Time, Stavanger og Randaberg hadde negativt eller svakt resultat i 2014. Hå kommune har i lang tid hatt betre resultat enn fylket og landet, jf. også at kommunen har lågt gjeldsnivå (graf nedanfor).

Disposisjonsfond

Sola, Klepp, Hå, Stavanger og Sandnes ligg her betre an enn fylket og landet. 7 av dei 8 kommunane auka fondet relativt sett i 2015. Time kommune har liten reserve i fondet.

Netto lånegjeld

Randaberg, Sola og Gjesdal ligg over landssnittet. Alle utanom Stavanger har auka gjeldsnivået i perioden. Dette kan sjåast i samanheng med folketilveksten og medfølgjande investeringar og opplåning. (Det er truleg ein feil på SSB-tala for Stavanger pr 2014).

Utslag endringar i inntektssystemet

Kommunane Hå, Time, Klepp, Gjesdal og Randaberg taper på gradert basistilskot, frå ca 1 mill kr i Hå til 3,2 mill. kr i Randaberg. Sandnes og Stavanger vinn høvesvis 12 mill og 26 mill.kr, men Stavanger taper samstundes tapskompensasjonen for 2011-omlegginga på 27,4 mill. kr. Det siste gjeld også Time med 3,3 mill., Sola med 5,5 mill., Sandnes med 2,7 mill. og Randaberg med 2,7 mill. kr. Ny kostnadsnøkkel slår ut negativt for alle utanom Stavanger.

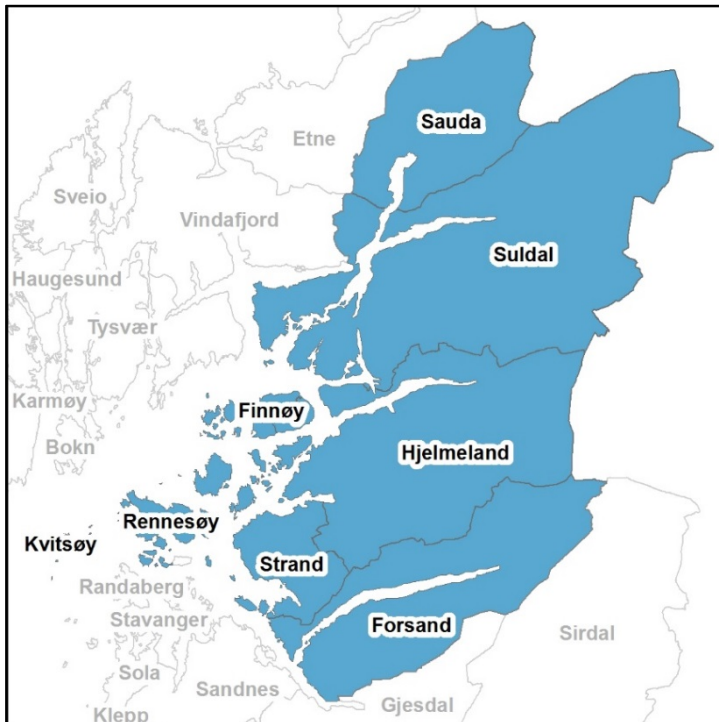
Samla effekt er positiv berre for Stavanger.

Fleire av kommunane har eller har hatt veksttilskot som kan svinga mykje frå år til år. Men den generelle tendensen vil vera nedtrapping, sidan folkeveksten har avtatt noko.

Oppsummering økonomi

Økonomisk sett er alle kommunane velfungerande og dei bør kunna vera det også i framtida. Faktorane her er særleg storleik, vekst, inntektsnivå og alderssamansetjing. Svikten i oljesysselsetjinga og utslaga i inntektssystemet tilseier likevel stramare kommuneøkonomi framover.

C) Ryfylke

Demografi:

(Folketal 1.1.16. Endringar i % 5 og 10 siste år. Prognose alt. MMMM. Alderssamansetjing i % 1.1.16)

K.nr	Kommune	Folketal	Endring siste 5 år	Endring siste 10 år	Prognose 2040	Del 0-15år	Del 80+ år
1129	Forsand	1 238	6,2	13,4	10,3	23,5	4,7
1130	Strand	12 464	9,5	18,0	22,3	22,8	3,7
1133	Hjelmeland	2 737	-2,7	0,5	-3,6	22,1	4,5
1134	Suldal	3 903	1,4	0,5	1,7	20,8	5,8
1135	Sauda	4 710	0,1	-1,2	2,3	18,1	7,2
1141	Finnøy	3 221	10,3	18,0	27,4	21,5	5,0
1142	Rennesøy	4 856	15,6	42,3	57,8	25,0	3,0
1144	Kvitsøy	524	-0,8	0,6	-0,2	20,8	5,6
	Ryfylke	33 653	6,6	13,3	19,8	22,0	4,7
	Rogaland	470 175	7,8	18,3	25,9	21,4	3,5
	Landet	5 213 985	6,0	12,4	21,4	19,1	4,2

Bortsett frå Strand er kommunane små om ein ser på folketal. Området er sterkt oppkløyd, kommunane på fastlandet er store i areal med til dels store avstandar mellom bygdene.

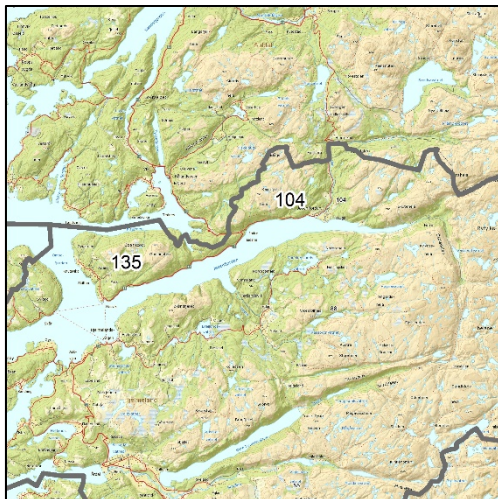
Forsand, Strand, Finnøy og Rennesøy har hatt større folketilvekst enn landet, medan Hjelmeland, Suldal, Sauda og Kvitsøy har hatt nedgang eller stagnasjon. Tilveksten har vore særleg stor i Rennesøy som har lege på landstoppen. For Finnøy og Rennesøy kan effekten tilskrivast at ein har fått tunnelsamband med fastlandet. Fastlandssamband til Strand, Forsand og Hjelmeland er påreknna ferdig i 2019. Det vil likevel stå att ein del øyer utan vegtilknytning og dermed dyrare kommunale tenester (størst utslag i Finnøy med vel 1000 innb. på slike øyer). Kvitsøy kan på sikt få vegsamband gjennom Rogfast. Utanom Sauda har alle kommunane større del unge enn landet. Berre Strand og Rennesøy har lågare del eldre. Siste framskriving tyder på at særleg Suldal og Sauda vil få vesentleg svakare forhold mellom aldersgruppa 20-66 og 80+ enn landet (5,4 og 5,5 mot 7,8). Rennesøy er i motsette enden.

Aktuelle grensespørsmål

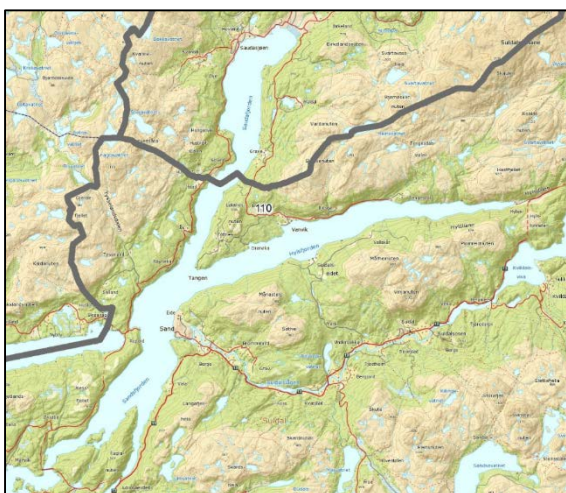
Ombo i Finnøy og Hjelmeland

Øya Ombo er i dag delt mellom Finnøy og Hjelmeland. Det er semje mellom kommunane om at øya bør samlast i ein kommune. Det er lagt opp til å høyre folket på øya i spørsmålet om kommunetilknytning. Fylkesmannen vil gi si tilråding når resultatet av dette er kjend og kommunane har gjort si vurdering.

Jøsenfjorden i Hjelmeland

Fylkesmannen har motteke eige brev frå Jøsenfjorden grendeutval, med klart ønskje om at bygda blir ein del av Suldal. Eit vesentleg moment er at skulen er lagt ned både i Jøsenfjordbygda og på Jøsneset. Foreldre ønskjer at borna skal gå på skule i Erfjord i Suldal, noko som gir klart kortaste skuleveg. Det var opprinneleg laga avtale med Suldal for ei slik løysing, men dette blei seinare nedstemt i kommunestyret i Hjelmeland (10:9).

Hylsstronda i Suldal

Grensespørsmålet om Hylsstronda heilt nordvest i Suldal har logisk nok kome opp som tema i samband med kommunereforma, m.a. etter initiativ frå Fylkesmannen. Etter at det nyleg blei opna ny bru over Sandsfjorden er det om lag 8 mil å køyre frå kommunesenteret i Suldal til Hylsstronda, mykje av dette gjennom Sauda kommune. Det er difor logisk nok etablert ein del samarbeid med Sauda både når det gjeld skule- og helsetenester. Innbyggjarane i bygda er klare på at dei ikkje ønskjer endring, det same gjeld kommunestyret i Suldal. Kommunestyret i Sauda er positive til endringa.

Kommunen som tenesteutøvar

Barnehage og skule

Fleire kommunar samarbeider om PPT i denne regionen. Finnøy, Strand, Forsand og Hjelmeland har felles PPT. Rennesøy og Kvitsøy har felles med Randaberg. Suldal og Sauda har nett inngått avtale om felles PPT.

Kommunane i Ryfylke har til dels store utfordringar når det gjeld kompetanse i barnehagen, t.d. har Finnøy hatt meir enn halvparten av dei pedagogiske leiarane på dispensasjon, Rennesøy, Suldal og Strand om lag ein tredel.

Mest alle kommunane har dei to siste skuleåra mange elevar på lågaste meistringsnivå i 5. klasse. Gjennomføringa i vidaregåande opplæring varierer svært mykje mellom kommunane i Ryfylke. Suldal og Sauda utmerker seg med langt betre gjennomføring på normert tid enn snitt for landet og for fylket i heile perioden etter tusenårsskiftet. Elevane frå Forsand er blant dei med svakast gjennomføring.

Elevundersøkinga viser at skulemiljøet også varierer ein del mellom skulane i denne regionen. Både Finnøy og Hjelmeland har skular med vedvarande høge mobbetal som krev særleg oppfølging frå kommunen med støtte frå Fylkesmannen.

Kommunane i regionen er stort sett godt dekte med lærarar med godkjent utdanning. Unnataket er Finnøy der vel 13% og Forsand der mest 18% av lærarårsverka er dekte av tilsette utan godkjend utdanning.

Kravet i opplæringslova om skulefagleg kompetanse i kommuneadministrasjonen har gjennom fleire år ikkje vore oppfylt i Forsand. Kommunen har frå og med august i år gjort avtale om kjøp av slik kompetanse tilsvarende om lag ei halv stilling.

Alle kommunane i denne regionen, unntatt Strand, er så små at kommunestorleiken i seg sjølv gjer det krevjande å ha tilstrekkeleg kompetanse og kapasitet på kommunalt nivå til ei kvar tid.

Helse og omsorg

Kommunane Etne, Vindafjord, Sauda og Suldal samarbeider om Senter for miljøretta helsevern. Suldal og Sauda har felles NAV-leiar ut frå behov for styrking av kompetanse og kapasitet. Kvitsøy nyttar NAV Randaberg. Ei rekke planlagde interkommunale samarbeid i indre Ryfylke har stranda. Legevaktsamarbeidet mellom Strand og Forsand er nyleg avslutta. Forsand, Strand og Hjelmeland samarbeider om kommunale øyeblikkeleg-hjelp plasser, lokalisert til Strand kommune. Hjelmeland, Rennesøy, Finnøy og Kvitsøy samarbeider om legevakttenesta.

I Ryfylke er det klare utfordringar med kapasitet, rekruttering og sårbarhet i barnevernstenesta. Kommunane har også særlege utfordringar med å få folkehelse på dagsorden i det overordna planarbeidet.

Legevaktsamarbeidet i Ryfylke er kostbart og er gjenstand for diskusjon. Det er gjennomgåande utfordringar knyta til det å få etablert nødvendig samarbeid m.a. om legevakt og rehabilitering i regionen. Fleire kommunar har utfordringar når det gjeld kompetanse og

rekruttering innan sosialteneste, barnevern, helse og omsorg. Dette heng oftast saman med økonomi, men det er også påverka av leiinga i kommunen si organisering og struktur. Det er gjennomgåande at interkommunalt samarbeid «tvinger seg fram», heller enn at dette er eit ønskje og etablert gjennom langsiktige planar. Kommunane i Ryfylke er så små at det blir krevjande å etablere og oppretthalde gode fagmiljø på sikt, uavhengig av økonomiske føresetnader.

Interkommunalt samarbeid

Biletet i Ryfylke er meir fragmentert enn fylket elles. Kommunane i sør samarbeider i stor grad med Stavanger og Nord-Jæren, Suldal og Sauda med Haugalandet.

Fellesorgan: Ryfylke IKS er regionrådet for kommunane Sauda, Suldal, Hjelmeland, Strand og Forsand. Rennesøy og Finnøy har vore medlemmer før. Suldal og Sauda er også med i Haugaland Vekst. Vi har elles registrert følgjande samarbeid:

- Energi: Alle utanom Suldal og Sauda er eigarar av Lyse Energi AS. Suldal Elverk er eit KF. (Haugaland Kraft står for distribusjon i Sauda).
- Renovasjon: Ryfylke Miljøverk IKS er eit interkommunalt selskap som har ansvar for renovasjonstenesta i kommunane Forsand, Finnøy, Strand, Hjelmeland og Suldal. IVAR driv dette for Rennesøy og Kvitsøy. Sauda driv VAR-tenester i eigen regi.
- Brann: Kvitsøy, Rennesøy og Finnøy er med i Rogaland brann og redning. Dei same er med i IVAR IKS der også Strand og Hjelmeland er med.
- Rennesøy er med i Stavangerregionen Havn.
- Ryfylkefondet forvaltar konsesjonskraftmidlar avsette av Sauda, Suldal, Hjelmeland, Forsand og fylkeskommunen. Andre medlemmer av Ryfylke IKS kan også tildelast midlar (dvs. nå Strand).
- Barnevern: Finnøy og Rennesøy har barnevernsteneste saman med Randaberg. Samarbeid innan barnevernet Strand, Forsand og Hjelmeland. Kvitsøy har avtale med Stavanger.
- Legevakt: Samarbeid Finnøy, Rennesøy, Kvitsøy og Hjelmeland som også omfattar legevaktbåt. Tidlegare legevaktsamarbeid Strand og Forsand. Forsand har nå samarbeid med Sandnes. Sauda og Suldal legevakt i eigen regi. Samarbeid om miljøretta helsevern Sauda, Suldal, Vindafjord og Etne.
- ØHD-samarbeid mellom Forsand, Strand og Hjelmeland. Samarbeid mellom Kvitsøy og Randaberg om psykisk helse.
- PP-teneste: Kvitsøy og Rennesøy samarbeider med Randaberg. PPT for Midt-Ryfylke er eit samarbeid mellom Strand, Forsand, Hjelmeland og Finnøy. Sauda og Suldal eigen regi.
- Finnøy og Hjelmeland har felles grunnskule for Ombo.
- Arbeidsmarknadsbedrift: Avanti Ryfylke AS der Strand, Hjelmeland og Forsand er med.
- Ryfylke friluftsråd, alle er med, dessutan dei fire kommunane på Nord-Jæren.
- Skatteinnkreving: Finnøy, Rennesøy, Kvitsøy, Randaberg og Forsand har vertskommunesamarbeid med Stavanger. Hjelmeland med Strand.
- Arbeidsgjevarkontroll: Hjelmeland, Finnøy, Rennesøy, Kvitsøy og Forsand har vertskommunesamarbeid med Stavanger.
- Ryfylkemuseet er regionmuseum for alle kommunane (stifting).

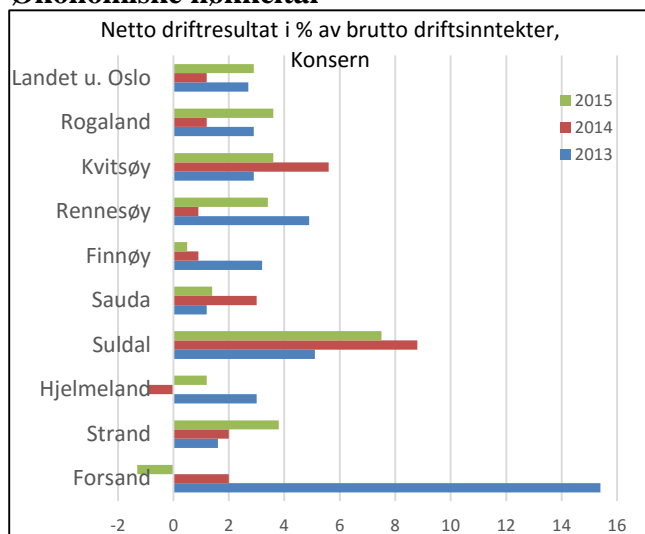
Økonomisk status

Finansiering 2015

K.nr	Kommune	Skattenivå (% av landet)	Rammeoverføring (% av inntekt)	Kostnads- nøkkel	Korrigert fri inntekt (KFI)	KFI m. eiend/kraft	Sårbarhets- indeks
1129	Forsand	149,6	22,3	1,3702	108	174	20,3
1130	Strand	91,3	36,8	1,0278	97	98	9,7
1133	Hjelmeland	124,4	25,5	1,2079	103	120	22,6
1134	Suldal	131,5	21,1	1,2171	105	163	20,0
1135	Sauda	106,8	27,0	1,0940	103	113	37,1
1141	Finnøy	95,9	40,6	1,1347	106	109	34,3
1142	Rennesøy	111,9	34,3	1,0769	104	100	18,7
1144	Kvitsøy	88,7	55,9	1,4982	124	120	17,7
	Rogaland	114,5	27,6	0,9766	102	102	18,8
	Landet	100,0	33,3	1,0000	100	100	

Forsand, Hjelmeland, Suldal og dels Sauda har høgt skattenivå sidan dei er kraftkommunar. Kvitsøy er sterkt overføringsavhengig. Alle skriv ut eigedomsskatt, inntektsutslaga er her størst for kraftkommunane og Finnøy. Strand, Hjelmeland og Finnøy har innført eigedomsskatt for bustader pga. stram kommuneøkonomi. Sårbarhetsindeksen avspeglar eit til dels ein-sidede næringsgrunnlag.

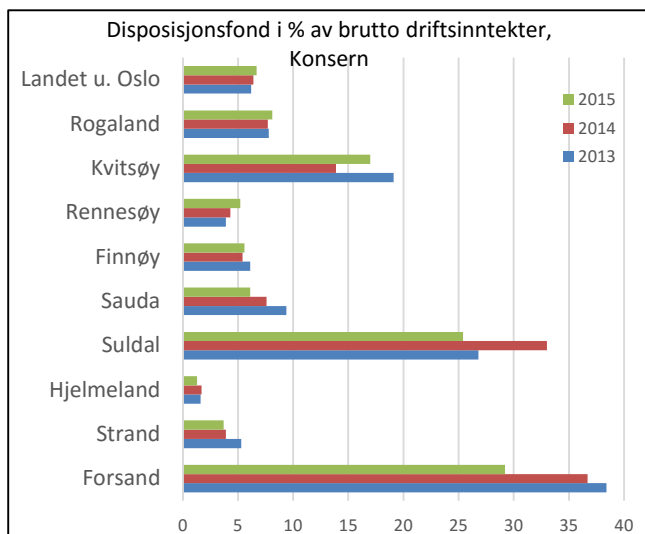
Økonomiske nøkkeltal

Handlefridom

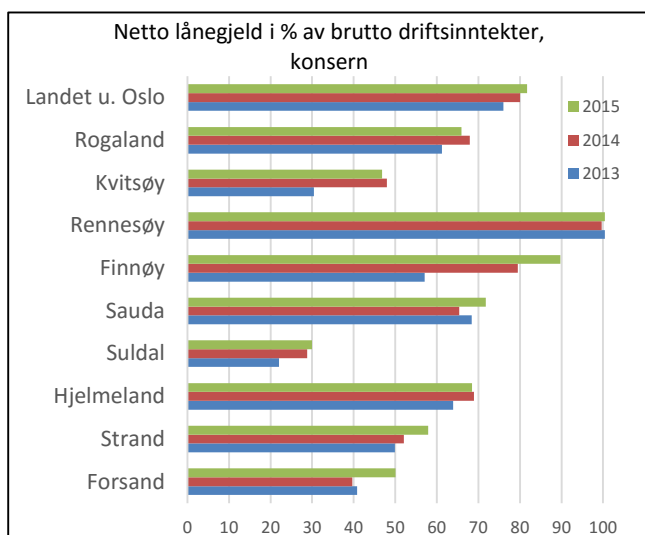
Suldal og Kvitsøy har generelt hatt best driftsresultat, Finnøy, Hjelmeland og Sauda noko svakare. Hjelmeland er ROBEK-kommune frå 2015 pga udekkede underskot, men burde som kraftkommune ha inntektsgrunnlag for inndekking i løpet av rimeleg tid.

Forsand har sterkt varierende resultat pga. tap/gevistføring for finansinvesteringar.

Disposisjonsfond

Forsand, Suldal og Kvitsøy har store fond, minst har Hjelmeland der store rekneskapsunderskot har «tært opp» fondet. Også Strand, Rennesøy og Finnøy ligg noko svakt an her.

Lånegjeld

Rennesøy og Finnøy har høgare gjeldsnivå enn landet. Finnøy har sterkast gjeldsvekst. Dei andre har også auka gjeldsnivået i perioden. Suldal har relativt lite gjeld.

Utslag endringar i inntektssystemet

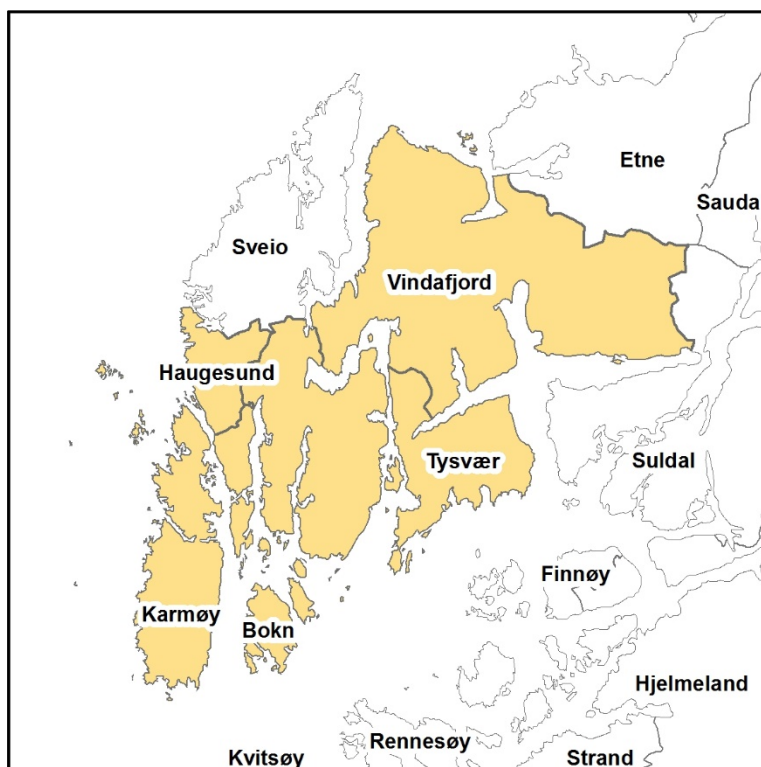
Forsand, Strand, Sauda og Rennesøy taper på gradert basistilskot, Hjelmeland og Suldal har her ein viss gevinst. Strand har eit visst tap ved bortfall av skjøn for 2011-omlegginga.

Finnøy vil uansett mista heile småkommunetilskotet etter at folketalet nå har passert 3 200. Kvitsøy taper 2,7. mill. kr pga omlegginga av småkommune/distriktstilskotet og 0,5 mill. kr pga. bortfallet av kompensasjonen for 2011-omlegginga. Samla effekt er negativ for alle kommunane, men størst for dei tre øykommunane, særleg Finnøy og Kvitsøy.

Oppsummering økonomi

Utanom Strand har alle kommunane i regionen lågt folketal og dei har ikkje dei beste føresetnadene for å kunne yte fullgode tenester. Kraftinntekter gir likevel eit godt inntektsgrunnlag for dei fire mindre fastlandskommunane. Dei tre øykommunane er noko verre stilt, særleg Kvitsøy og Finnøy.

D) Haugalandet

Demografi:

(Folketal 1.1.16. Endringar i % 5 og 10 siste år. Prognose alt. MMMM. Alderssamansetjing i % 1.1.16)

K.nr	Kommune	Folketal	Endring siste 5 år	Endring siste 10 år	Prognose 2040	Del 0-15år	Del 80+ år
1106	Haugesund	36 951	6,7	16,4	27,9	19,0	4,2
1149	Karmøy	42 187	5,3	11,2	15,6	21,3	3,7
1151	Utsira	200	-7,4	-4,3	-9,5	19,5	5,3
1146	Tysvær	10 925	7,2	16,9	26,7	23,9	3,2
1145	Bokn	865	3,3	12,3	8,8	20,3	6,2
1160	Vindafjord	8 788	5,9	8,2	17,2	20,8	5,5
	Haugalandet	99 916	6,0	13,4	21,4	20,7	4,0
	Rogaland	470 175	7,8	18,3	25,9	21,4	3,5
	Landet	5 213 985	6,0	12,4	21,4	19,1	4,2

Kommunane varierer sterkt i folketal, men Utsira og Bokn peikar seg ut som særleg små kommunar. Desse har også svak eller negativ folketilvekst og vil etter framskrivinga også ha svak vekst framover, men framskrivingar vil alltid vera særleg usikre for så små kommunar. Tysvær har stor del barn, medan Bokn har vesentleg høgare del eldre enn landet.

Aktuelt grensespørsmål

Raglamyr/Norheim

Raglamyr-Norheim-området er eit regionalt viktig næringsområde, eit område som blir delt av kommunegrensa mellom Karmøy og Haugesund. Det er ei utfordring knytt til å få til samla planlegging av dette området. Det har t.d. vore krevjande å få ein felles politikk for lokaliseringsstyring av verksemder, og overordna infrastruktur. Fylkesmannen har motteke eit eige innbyggjarinitiativ der det blir bedt om ei utgreiing av kommunegrensa for fastlandsdelen av Karmøy.

Kommunen som tenesteutøvar

Barnehage og skule

Kommunane på Haugalandet har gjennom lang tid utmerkt seg med særleg godt samarbeid om barnehage og utdanning (her er også Sauda og Suldal med). Bokn kommune har hatt avtale med Tysvær om pedagogisk-psykologisk teneste, men har nyleg gjort avtale med Karmøy i staden. Utsira har avtale med Haugesund. Elles har kommunane her eiga PP-teneste.

Kompetansesituasjonen på barnehagefeltet er noko betre i denne regionen enn for fylket elles, med låge tal på dispensasjonar frå utdanningskravet. Haugesund og Karmøy har litt lågare lærartettleik enn gjennomsnittet for fylket, men dei har også saman med Tysvær og Vindafjord færre lærarar utan godkjend utdanning enn elles i fylket. Bokn skil seg særleg negativt ut med heile 26 % av lærarårsverka utan godkjend utdanning (GSI 2015). Bokn oppfyller heller ikkje kravet i opplæringslova om at kommunane skal ha skulefagleg kompetanse i kommune-administrasjonen.

Dei fleste kommunane har mange elevar på svakaste meistringsnivå i 5. klasse. Gjennomføringa i vidaregåande opplæring varierer mykje: Tysvær har betre gjennomføring enn snittet i heile perioden, Bokn har dårlegare gjennomføring enn snittet for fleire kull og har svakast gjennomføring av alle kommunane i Rogaland (tala for Utsira er prikka) dei siste åra.

Også for to kommunar i denne regionen gjer kommunestorleiken i seg sjølv det krevjande å ha tilstrekkeleg kompetanse og kapasitet på kommunalt nivå til ei kvar tid. Både Bokn og Utsira er så små at dei blir særleg sårbare når det gjeld dette.

Helse og omsorg

Det er oppretta interkommunalt legevaktsamarbeid i Haugesund for Bokn, Haugesund, Sveio, Tysvær, Utsira og delar av Karmøy. Haugesund kommune ved Vardafjell helsehus er vertskommune for interkommunalt samarbeid om kommunale ØHD-senger. Utsira nyttar NAV Haugesund.

På Hauglandet er det stort spenn i kommunestorleik, og difor også ulike utfordringar knytt til tenestene innan helse- sosial- og barnevernsfeltet. Bakgrunnen for utfordringane er mangslungne, og kan vanskeleg knytast til kommunestorleik åleine. Utfordringane kan i

mange høve knytast opp mot økonomi. Også for større kommunar som Karmøy og Haugesund tvingar det seg difor fram behov for interkommunalt samarbeid.

Fleire kommunar har utfordringar når det gjeld kompetanse og rekruttering innan sosialteneste, barnevern, helse og omsorg. Dette heng oftast saman med økonomi, men det er også påverka av leiinga i kommunen si organisering og struktur. Det er gjennomgåande at interkommunalt samarbeid «tvinger seg fram», heller enn at dette er eit ønskje og etablert gjennom langsiktige planer. Kommunane Bokn og Utsira er så små at det ikkje er mogleg å etablere og oppretthalde gode fagmiljø på sikt, uavhengig av økonomiske føresetnader.

Interkommunalt samarbeid

På Haugalandet er det mange typar samarbeid der dei fleste er med, og der også kommunar i Sunnhordland er med, særleg Sveio og Etne. Vi har registrert følgjande samarbeid:

- Generelt organ: Haugaland Vekst IKS som driv næringsarbeid og kommunalt utviklingsarbeid. Ti eigarkommunar, dvs. at også Sauda og Suldal, og Sveio og Etne i Hordaland er med. Eigarkommunane har også danna Haugaland Vekst regionråd.
- Haugaland Interkommunale Miljøverk (HIM) er et interkommunalt selskap (IKS) eigd av kommunane Bokn, Etne, Haugesund, Tysvær og Vindafjord.
- Haugaland Kraft AS er eigd av kommunane Karmøy, Haugesund, Tysvær, Vindafjord, Bokn, Sveio og Utsira.
- Karmsund Havn IKS: Haugesund, Karmøy, Tysvær, Bokn, Bømlo, Sveio er eigarar.
- Det ligg an til felles brannvesen Haugesund, Karmøy, Bokn, Etne, Suldal, Sveio, Tysvær, Vindafjord og Utsira.
- Legevakt: Frå 01.09.2015 interkommunalt legevaktsamarbeid i Haugesund for Bokn, Haugesund, Sveio, Tysvær, Utsira og deler av Karmøy. Vindafjord kommune samarbeider med Etne kommune om legevakt. Legevakttelefonen blir betjent av Haugesund legevakt.
- ØHD: Haugesund kommune ved Vardafjell helsehus er vertskommune for interkommunalt samarbeid om kommunale ØHD-senger. (Sveio, Utsira, Vindafjord, Etne og Bokn).
- Barnevern: Karmøy er vertskommune for barnevernet i Bokn. Utsira kjøper tenester av Haugesund. Vindafjord er vertskommune for Etne i Hordaland.
- PPT-samarbeid Haugesund, Utsira og Sveio. Bokn har kjøpt tenester av Tysvær, men skal nå samarbeida med Karmøy.
- Arbeidsmarknadsbedrift: AS Haugaland Industri, Haugesund, Karmøy, Tysvær, Sveio og Vindafjord er største aksjonærar.
- Haugalandmuseene AS er regionmuseum for Nord-Rogaland, kommunane i regionen bortsett frå Utsira har til saman 71 % av aksjane.
- Friluftsrådet Vest er eit interkommunalt samarbeidsorgan innan friluftsliv for 12 kommunar i Nord-Rogaland og Sunnhordland: Bokn, Bømlo, Etne, Fitjar, Haugesund, Karmøy, Kvinnherad, Sauda, Stord, Sveio, Tysvær og Vindafjord.
- Innkjøpssamarbeidet på Haugalandet, alle er med, dessutan Suldal og Sauda, Etne og Sveio.
- Arbeidsgjevarkontroll: Haugesund, Suldal, Sauda, Bokn, Tysvær, Karmøy, Sveio, Utsira, Vindafjord.
- Haugalandsløftet er eit interkommunalt samarbeidsprosjekt innan oppvekst.

- Bokn og Karmøy har nå samarbeid om m.a. barnevern og PPT. Det er aktuelt å samarbeide også innan plan, miljø og byggesaksbehandling, landbruksforvaltning, teknisk drift av bygg og avløp og samfunnssikkerhet og beredskap. Vidare kan det bli aktuelt å vurdere samarbeid om område som næring, folkehelse, legevakt, skole- og barnehageadministrasjon, flyktningar, helseadministrasjon, NAV, IKT, regnskap og kemnerfunksjon. (Samarbeidsavtale om tenester mellom kommunane Bokn og Karmøy av 8.6.2016)

Økonomisk status

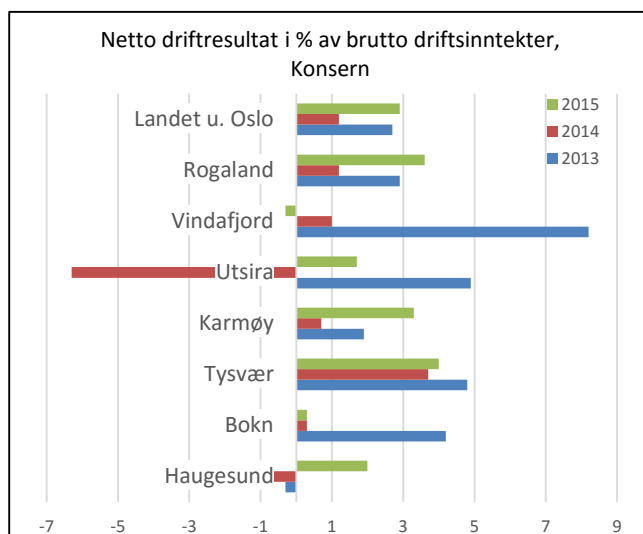
Finansiering 2015

K.nr	Kommune	Skattenivå (% av landet)	Rammeoverføring (% av inntekt)	Kostnads- nøkkel	Korrigert fri inntekt (KFI)	KFI m. eiend/kraft	Sårbarhets- indeks
1106	Haugesund	97,8	31,9	0,9732	98	97	10,9
1149	Karmøy	88,5	36,6	0,9866	96	95	13,5
1151	Utsira	94,6	63,0	2,3443	167	164	31,4
1146	Tysvær	89,0	31,5	1,0531	97	120	14,2
1145	Bokn	85,6	45,2	1,3742	109	127	18,0
1160	Vindafjord	97,0	38,4	1,0555	102	102	10,0
	Rogaland	114,5	27,6	0,9766	102	102	18,8
	Landet	100,0	33,3	1,0000	100	100	

Nivået for skatt pr innbyggjar ligg under landet for alle kommunane. Tysvær og Bokn har likevel høgt samla inntektsnivå pga. eideomsskatt på Kårstø-anlegget og Europeipe II. Alle skriv ut eideomsskatt, for Utsira, Tysvær og Bokn gjeld dette berre verk og bruk.

Eit forslag sendt på høyring i fjor om endringar i eideomsskattelova inneber at produksjonsutstyr og –installasjonar ikkje skal reknast med i utskrivingsgrunnlaget for eideomsskatt. Slik endring vil innebera inntektsbortfall for ei rekkje kommunar i fylket, men i særleg grad for Tysvær, Karmøy og Bokn (høvesvis 140, 50 og 9 mill. kr i følgje desse kommunane). Dette vil ha store verknader for desse kommunane.

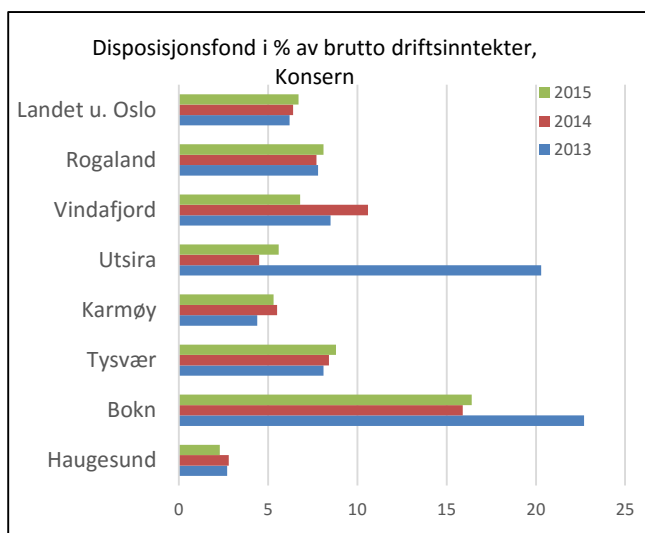
Økonomiske nøkkeltal

Handlefridom

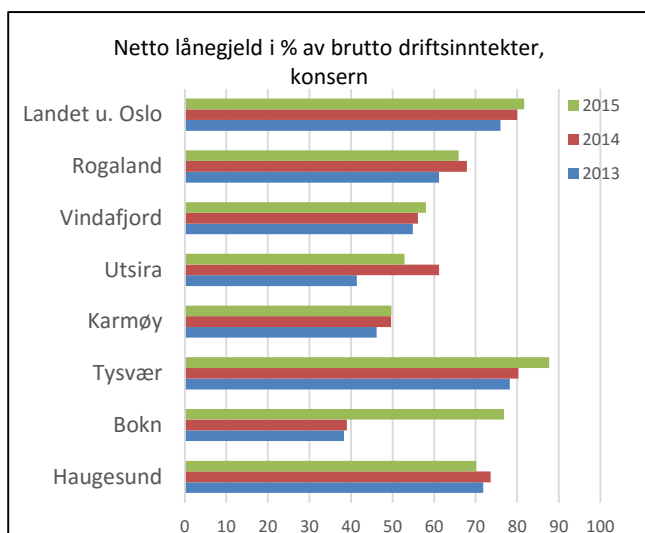
Det er stor variasjon mellom kommunane og frå år til år.

Haugesund har hatt negative resultat i fleire år og er registrert i ROBEK (pga. store udekka underskot), men fekk eit gunstigare resultat i 2015.

Disposisjonsfond

Status her er nokolunde tilfredsstillande for kommunane utanom Haugesund, som har hatt store rekneskapsunderskot.

Lånegjeld

Av kommunane er det berre Tysvær som har høgare gjeldsgrad enn landet. Det er også denne kommunen som har hatt størst folkeauke. Størst gjeldsauke har det vore i Bokn.

Utslag endringar i inntektssystemet

Bokn og Utsira taper på omlegginga av småkommunetilskotet, høvesvis 2,7 og 1,6 mill. kr. Bokn, Tysvær og Vindafjord taper på gradert basistilskot. Effekten vil relativt vera størst for Bokn med om lag 1 mill kr. Haugesund og Karmøy vinn på denne omlegginga. Haugesund, Karmøy og Vindafjord mistar kompensasjon for 2011-omlegginga. Samla systemeffekt er negativ for alle kommunane utanom Haugesund. Tap per innbyggjar vil vere størst for Bokn og Utsira.

Oppsummering økonomi

Bokn og Utsira står i ei særstilling, dei er svært små og får eit svekka inntektsgrunnlag. Men av desse er det berre Bokn som har fastlandssamband.